

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník pěch. Adolf Hálka.

Major pěch. Josef P l a c h ý:

Čtrnáct marných útoků na kotu 153 východně od Vouziers.

(Zhodnocení terénu v boji pěchoty na základě historického příkladu.)

I. Ú v o d e m.

V březnovém svazku Revue d'Infanterie 1933 vyšla studie z pera československého autora, důstojníka gen. štábu,*) o bojích 22. čs. střeleckého pluku. Tento pluk byl r. 1918 součástí československé brigády ve svazu francouzské armády v prostoru Vouziers v době od 21. do 27. října 1918.

Vysvětluji, jak jsem přišel k číslu „čtrnácti“ útoků.

Podle německých pramenů, jak uvádí autor, útok provedený III./22. praporem 24. října v 15 hodin byl dvanáctým útokem na kotu 153. Po tomto útoku následovaly ve dnech 26. a 27. října ještě další dva útočné podniky, provedené I./22. praporem. Celkem podnikli českoslovenští střelci sedm podniků, které považují za útočné, podle dokladu, který mám po ruce, po vystřídání praporů francouzských.

Nežádám ovšem, aby tato čísla byla považována za zcela správná. Chci tím jen vzbudit přibližnou představu o množství marných útoků na kotu 153, abychom měli podnět, zamyslet se nad touto skutečností.

Jako pomůcek, kromě vlastních vzpomínek, použiji plánu 1:20.000, přiloženého k oné studii v Revue d'Infanterie a speciálky Verdun.**)

Budu se zabývat prapory postupně útočícími na kotu 153, III./22. a I./22. čs., a prapory sousedními, zvláště II./22 čs., jen potud, pokud to budu potřebovat pro vysvětlení útoků na kotu 153.

II. Situace výchozí a vývoj boje.

A. Výchozí situace:

1. všeobecná:

Francouzské divise 53 a 134 v postupu ve směru Sedan za ustupujícím nepřítelem, ve výkonu úlohy „zajistiti na východ od Vouziers předmostí na výšinách v prostoru Vandy a Terron severně od říčky Fournelle a v prostoru Chestres a Falaise jižně od této říčky“, vytlačily 18. října nepřítele z Vandy a Chestres a dosáhly všeobecně čáry le Pissot fme, Croix de la Chapognière, západní okraje lesa Petit Ban, rozvětvení cest severně od Bobot, cesta na Chestres, kóta 163.

21. října podnikl nepřítel protiútok s cílem vrhnouti útočníka na západ od řeky Aisne. Měl částečný úspěch, zvláště v prostoru styku mezi oběma divisemi, kde se dopoledne 21. října zbytky p. pl. 205 zachytily při vchodu do údolí říčky Fournelle v nejistém svazu s částmi p. pl. 65, který se udržel v Chestres a v prostoru severně od Bobot.

*) mjr. gšt. Ladislava Preiningera.

**) VR. 1934, str. (131) 491, př. 3. k čl. „Boje o Terron sur Aisne ve Francii“.

V této situaci velitel 134. divise dostává celý 22. čs. pluk, aby zajistil styk mezi oběma divisemi. Hranice mezi divisemi posunuty současně až ke Croix de la Chapognière.

2. Zvláštní:

22. čs. pluk byl zasazen na styku obou divisí tak, že měl jeden prapor, II./22., severně, jeden prapor, III./22., jižně od ř. Fournelle a jeden prapor v druhém sledu v prostoru Moulin de Toupet, Lansquinet, Bobot.

Jednotky francouzských praporů byly vystřídány v ranních hodinách 22. října.

3. Úkoly praporů útočících na kotu 153 a praporů sousedních byly stanoveny všeobecně rozkazem 134. divise čís. 73:

„Úkol 134. divise zůstává: uhájit stůj co stůj výšiny na pravém břehu řeky Aisne.“

Konkrétně týmž rozkazem byly dány úkoly jednotlivým praporům takto:

„III./22. prapor bude posunut ke kotě 153, aby ji obsadil a posunul čáru odporu na její vojenský hřeben, přímo ovládající údolí potoka Châlon. Opřen vpravo o části p. pl. 65 v Chestres, spojuje se prapor vlevo, k farmě Petit Ban, s praporem umístěným na severním břehu říčky Fournelle.“

„II./22. čs. prapor na severním břehu ř. Fournelle obsadí úsek mezi Croix de la Chapognière a tokem ř. Fournelle. Čáru odporu přenesse, bude-li nutno i protiútokem, na čáru Petit Ban, cíp lesa severně, Croix de la Chapognière.“

„1 prapor p. pl. 65 zajistí Chestres, výšinu 163.“

4. Protivník.

22. října je na úseku Vandy, Chestres 1 bavorská divise s počty velmi nízkými (300—530 mužů na pluk) po těžkých ústupových bojích. V prostoru Quatre Champs 1 čerstvá divise, spěšně na autech přivezená, s počty rovněž sníženými, ale dobrého ducha.

B. Vývoj boje.

Situace III./22. praporu po vystřídání 22. října: v prvním sledu 9. rota vpravo na jihozápadních svazích koty 153, 10. rota vlevo po obou stranách státní silnice na Ballay; v druhém sledu 11. rota za středem a pravým křídlem sestavy praporu v prostoru Bobot a podél cesty vedoucí do Chestres po jihozápadním úpatí koty 153.

1. útočný podnik.

22. v 6.30 hod. vysílá velitel III./22. praporu 4 průzkumné hlídky, a to jednu v síle 1 poločety podél severního okraje vesnice Chestres, jednu v síle jedné čety na kotu 153 po cestě Chestres, Landeves, jednu v síle jedné čety lesem po severním svahu koty 153, jednu v síle poločety podél říčky Fournelle.

Podpora tohoto pohybu palbou:

Samočinné zbraně praporu byly pohotovy chránit tento pohyb. Ochrané palby dělostřelectva byly předvídaný na některá důležitá místa nepřátelského postavení a na pozorovatelný na svazích východně od potoka Châlon.

Výsledek: Každý pokus jít vpřed byl překažen nepřátelskými těžkými kulomety.

2. útočný podnik.

O útoku na kotu 153, provedeném III./22. praporem, který považují za druhý útočný podnik, se historik zmiňuje takto:

„K 7.15 hod. (dne 22) se podařilo 10 rotě postoupit o 400 m a dosáhnout cesty do Petit Ban, 9. rota mohla postoupit jen o 100 m a stěží se uchytila na okrajích koty 153.“

Tedy toho, co se nepodařilo částem praporu, snažil se velitel praporu dosáhnout praporem celým.

Tento částečný úspěch III./22. praporu byl konečně jen úspěchem dočasným a odvozeným od postupu severního sousedního II./22. praporu, jehož si pro vysvětlení blíže všimneme.

V 5.15 hod., sotva vystřídání bylo provedeno, útočil nepřítel proti II./22. praporu asi ve směru jižního cípu lesa Petit Ban, patrně s cílem dosáhnout jeho okrajů a proniknout do středu sestavy pluku. Tento útok byl dopoledne 22. třikrát opětován bez úspěchu.

Svého cíle dosáhl II./22. prapor zdařilým útokem vyrazivším v 16 hod., kdy postupem v lese Petit Ban pronikl až k polní cestě jdoucí z mlýna Landeves. Postup se vyjádřil v lese, kdežto levé, severní křídlo praporu v postupu mimo les, po počátečním úspěchu, bylo sraženo protiútokem obráncovým do svého původního postavení.

Odpoledne 22. října III./22. prapor byl předmětem obráncových protiútoků, udržel si však východiště.

3. útočný podnik.

23. října v 5.45 hod. vyrazí 2 čety 11. roty III./22. praporu, zasazené mezi 9. a 10. rotu proti kotě 153.

Podpora tohoto pohybu palbou:

5.15 hod.—5.45 hod. příprava a zastřelování, od 5.45 hod. pohyblivá palebná přehrada, rychlost 100 za 5 minut, do hloubky 600 m.

Postup 11. půlroty byl zastaven, sotva vyrazil.

4. útočný podnik.

K 9. hodině 23. října nacházíme celý III./22. prapor postupně zasazený, a to zbytek 11. roty a celou 10. rotu po severních svazích koty 153 podél říčky Fournelle.

Nepatrná vzdálenost mezi čelními částmi obou protivníků zabránila použití dělostřeleckých přehrad.

Cíle dosaženo nebylo. Části 11. a 9. roty přilnuly k odporům obráncovým na kotě 153, 10. rota dosáhla cesty vedoucí k Petit Ban.

5. útočný podnik.

23. října v 15 hod. vyrazil nový útok III./22. praporu s podporou dělostřelectva, po předchozím stažení čelních částí praporu na 400 m zpět.

Měl osud všech útoků předchozích: ztroskotal se.

6. útočný podnik.

26. října v 16 hod. vyrazí I./22. prapor, který den předtím vystřídal III./22. prapor, aby se zmocnil koty 153, bez podpory dělostřelectva zřetelně vyjádřeně.

Ani tento pokus, dosáhnout cíle pro s a k o v á n í m, aniž dříve byla zajištěna převaha palbou, se nezdařil.

7. útočný podnik.

27. října v 17 hodin vyrazil proti kotě 153 dokonale připravený útok, který měl proti předcházejícím útočným podnikům tyto charakteristické znaky:

byl proveden soustředěnými silami,
na širší frontě,
většími silami do hloubky i do šířky,
s použitím letectva.

Útočná jednotka pod velením velitele 22. čs. pluku se skládala z I./22. praporu, z pravé křídelní roty II./22. praporu a jeho roty kulometné, z levé křídelní roty praporu (v prostoru Chestres a koty 163) p. pl. 65 francouzského a jeho kulometné roty, z jedné pěší roty III./22. praporu.

Útok byl podporován 5 oddíly polního dělostřelectva a 3 oddíly dělostřelectva krátkého těžkého, které provedly před vyražením přípravu, za níž byly rizeny ničivé palby na odpory zjištěné na kotě 153 a za útoku pohyblivou palebnou přehradou a palby ochranné.

Vývoj boje za tohoto útoku podle slov historikových:

„Útok připravený a vyrazivší měl krátké trvání. Sotva vyrazil, byl rozložen palbou dělostřelectva a těžkých kulometů, kterým pěchota neodolala. Nicméně postupuje pro sákováním na některých místech a k půlnoci dosahuje hřebenu koty 153, kde se musí zastavit... Na jihu prapor p. pl. 65, který měl přesáhnout kotu 153, neměl úspěchu. Na severu rota II./22. praporu málem dosáhla cíle, ale v bočné palbě z údolíčka potoka Châlon musila se rovněž zastavit... Za útoku Němci byli nakrátko vypuzeni z koty 153 a zachytili se na jejich východních svazích za podpory paleb, vycházejících s výšin na východ od Châlon.“

III. Terén v pásmu útoku praporů útočících na kotu 153.

A. Rozbor terénu všeobecně.

a) Členitost.

Vodní předěl v prostoru Croix aux Bois, po jehož hřbetě jde cesta z Falaize do Longwe a pak státní silnice na Croix aux Bois, vystřeluje, směrem severozápadním, výběžky do údolí říčky Fournelle, z nichž jeden je vytyčen kotami 175, 163, 153 a druhý, převyšující první, kotami 207, 205. Mezi těmito výběžky teče potok Châlon.

Kota 153 je částí západního rozhraní terénního celku potoka Châlon, otevřeného na severu do širokého údolí říčky Fournelle.

Útvarem terénu je tedy dán jediný možný směr útoku: směr kote 553, který se dělí ve dva souběžné směry, a to

přímo na kotu 153,

po jejích sverních svazích, podél silnice na Ballay.

Kota 153 sama dává ve směru útoku projít západním svahem zšíř asi 200 m a přivádí pak útočníka na planinu v největších rozměrech 600×200 až 300 m.

Uvážíme-li, že po vystřídání jednotek francouzských byl III./22. prapor na jihozápadním úpatí koty 153 a v prostoru Bobot, byl jeho cíl na dosah ruky.

b) Pokrytost.

Severní a východní svahy koty 153 a výšiny východně od potoka Châlon, porostlé lesíky, poskytovaly obránci skryty pro jeho samočinné zbraně a pohyblivé zálohy.

Zalesněné severní svahy koty 153 tvořily skutečnou clonu, která ztěžovala styk pozorováním a palbou mezi levým křídlem praporu útočícího na kotu 153 a severně sousedem, jinak to však pro útočníka byl prostor, kde obránce nemohl dobře uplatnit své palby.

Tato okolnost mluví v prospěch toho ze dvou možných směrů postupu v pásmu útoku praporu, který šel po severních svazích koty 153. Tento směr poskytoval útočnickovi jednak možnost snadnějšího přístupu, jednak možnost obchvatu odporů obráncových na neporostlé kotě 153. Byl však nutně závislý na úspěchu severního sousedního praporu, jemuž náležel druhý okraj terénního celku řičky Fournelle, jižní okraj lesa Petit Ban.

c) Palebné možnosti.

Za předpokladu, že obránce uhájil jižní svahy Croix de la Chapognière a jižní okraje lesa Petit Ban.

Obránce:

Svah a cíp lesa jihozápadně od Petit Ban dává bočné palby do údolí říčky Fournelle a na západní svahy koty 153. Tento prostor měl pro postavení a činnost praporu útočícího proti kotě 153 značný význam: palby odtud vycházející by ztěžovaly nejen postup praporu k západnímu okraji planiny koty 153, ale znesnadňovaly by i pobyt praporu na západních svazích koty 153. Pro obránce pak byl tento prostor prvním krokem k přenesení pásma odporu na západní úpatí výšin na pravém břehu řeky Aisne. To mohl být, v našem případě, maximální cíl protiútoků obráncových (čára A náčrtku).

Severní svahy koty 153 dávají jednak přímé palby podél svahu ve směru západním, jednak bočné palby do údolí ř. Fournelle. Tyto palby mohou být zesíleny palbami vycházejícími z úbočí výběžků na jihovýchodním břehu ř. Fournelle severně od koty 153.

Planina koty 153 poskytuje obránci krátké čelní i bočné palby, vycházející z východního okraje této planiny. Tyto palby mohou být ztuženy palbami z hloubky postavení ze severních svahů koty 163 a s výšin východně od potoka Châlon, palby ze vzdálenosti 800—2000 m. Tyto palby v celku nesahají dále než po západní okraj planiny koty 153. Tím přicházíme k druhé čáře (čára B náčrtku), kterou můžeme nazvat čarou soustředných palebných možností obráncových. Čára, která je zároveň krajní mezi těchto možností.

Obránce v pásmu útoku praporu útočícího proti kotě 153 měl obranné palby v tomto pořadí, co se týče výhodnosti:

v údolí ř. Fournelle, palby oboustranné bočné, členěné do hloubky, severní svah koty 153, palby čelní a jednostranné bočné,

planina koty 153, palby krátké a ploché, zesílené palbami z hloubky postavení.

V každém směru palby dobré, poskytující útočnickovi nejvíce naděje na úspěch ve směru přímo na kotu 153, co nejdále od bočných paleb vycházejících ze směru jižního cípu lesa Petit Ban.

Útočník neměl palebné základny v dnešním smyslu slova.

Pro pozorování dělostřelecké poskytoval terén obránci všechny výhody. Útočník neměl blízkých dělostřeleckých pozorovatelů.

Vzdálené pozorovatelný a skryt pro zbraně obráncovy, který pokrytost terénu umožňovala, činily podporu dělostřelectva u útočníka málo účinnou.

Snad se tu uplatnil i význam východního svahu koty 153, který obránci mohl poskytnout nejen skryt, ale i kryt, nehledě k vybudovanému postavení. Předpokládáme-li stanoviště palebných zdrojů obráncových na východním okraji planiny koty 153, můžeme připustit, že dlouhé rány mizely za východním svahem a ztížily, ne-li úplně vyloučily úplné zastřílení a přechod do ničivé palby. Obránci mohl na východním svahu vyčkat přechodu pohyblivé palebné přehradu a pak se se svými samočinnými zbraněmi umístit na východním okraji planiny.

Učíme nyní předpoklad, který se stal v našem případě skutkem: Obránci ztratil prostor Petit Ban.

U obránců tím byly vyloučeny velmi dobré boční pěchotní palby, vycházející z jižních okrajů lesa Petit Ban do údolí ř. Fournelle. Tím byly severní svahy koty 153 odkázány jen na čelní palby. Palebné možnosti obráncovy na kotě 153 se tím nezměnily.

Čára, kterou jsme nazvali čarou soustředěných palebných možností obráncových, táhnoucí se po západních okrajích koty 153 byla prodloužena nyní na severní svahy této koty až asi k cestě vedoucí ze Chestres do mlýna Landèves a na vojenský jihozápadní okraj lesa Petit Ban.

Od této čáry se útočník setkával s plnou kombinací pěchotních i dělostřeleckých obráncových paleb a tuto čáru také nikdy trvale nepřekročil.

Rozborem terénu docházíme u obránců k dvěma významným čarám, a to

1) západní úpatí výšin na pravém břehu ř. Aisne, kterého se obránci marně snažil dosáhnout,

2) západní okraj planiny koty 153, cesta do mlýna Landèves na jejích severních svazích, jihozápadní okraje lesa Petit Ban,

a u útočníka k dvěma možným směrům postupu:

1) přímo na kotu 153,

2) po jejích severních svazích, směr, který nabývá důležitosti, jakmile obránci ztrácí prostor Petit Ban.

Ze střetnutí těchto útočných směrů na jedné a směrů protiútoků obráncových na straně druhé s vytčenými obrannými čarami vyplývá vývoj boje v pásmu útoku praporu útočícího proti kotě 153 a jeho severního souseda.

B. Vliv terénu na jednotlivé útočné podniky.

a) Den 22. října — 1. a 2. útočný podnik III./22. praporu.

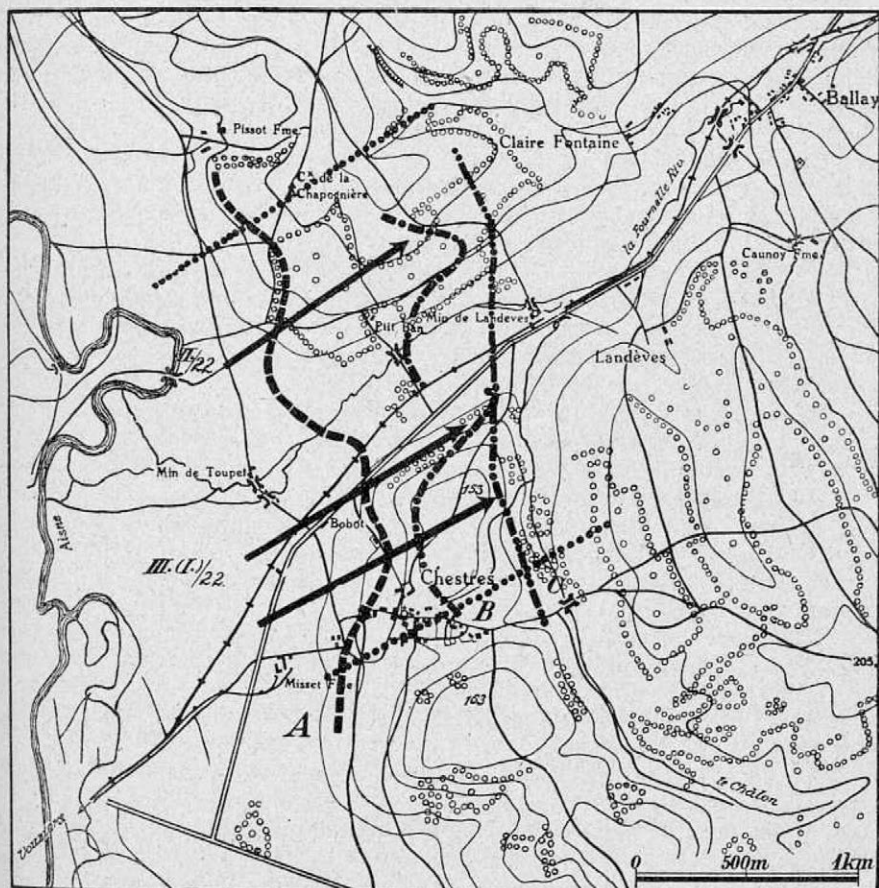
Tento den je charakterisován jednak útočnou činností obráncovou, který se snaží dosáhnout západního úpatí výšin na pravém břehu ř. Aisne, a to protiútoky usměrněnými dopoledne na západní cíp lesa Petit Ban proti II./22. praporu, odpoledne proti III./22. praporu, jednak závislostí vývoje boje III./22. praporu, pokud byl úspěšný, na postupu II./22. praporu.

Pozorování a poznatky:

1) Bojová činnost jak obráncova, tak útočnickova, pokud oba hledají úspěch v pohybu, se projevuje v prostorech zalesněných.

2) Obránci podniká protiútoky, s počátku zdařilé, v lese Petit Ban proti II./22. praporu.

Historik udává sílu odporu, s kterým se II./22. prapor 22. dopoledne setkal, na několik důstojníků, 60 mužů a 1 těžký kulomet, což, uvažíme-li šířku zalesněného prostoru 700 s počátku, je pro obranu hodně málo, i když připustíme, že to byly zbytky větší jednotky. (1 bavorský pluk s počty velmi nízkými.) A přece obránce velmi rázně a opětovně útočil:

- Směry útoku praporů.
 Hranice pásma útoku pluku.
 Čára A.
 " B.
 " C (cíl při útoku dne 27.).

„Morálně silná a zkušená pěchota může právě v lese ukázat svou převahu a zvítězit i nad silnějším nepřítelem, neboť v lese vítězí ten, kdo jest odvážnější.“ P-I-1, čl. 363.

Směr protiútoků obráncových je terénem rovněž vysvětlitelný: kdyby se obránce jimi zmocnil jihozápadních zalesněných svahů Croix de la Chapognière, snadno by mohl přenést svoji obranu v tomto prostoru na zá-

padní úpatí výšin na pravém břehu ř. Aisne, se všemi nevýhodami pro útočníka, jak jsme dovodili ve všeobecném rozboru terénu.

3) Při postupu 22. má II./22. prapor úspěch svým pravým křídlem po zalesněných svazích Croix de la Chapognière: boj pěchoty v lese vyžaduje daleko více sil, než obránce jich mohl mít, i když uvážíme, že obránce dostal k polední posily. (1 rotu 2. bavorského, 1 prapor 475, 2 ženijní rotu s počty velmi sníženými pro pásmo útoku celého 22. čs. pluku.) Zato levé křídlo II./22. praporu, v postupu mimo les, po počátečním rozmachu, bylo sraženo protiútokem obráncovým: kulometry protivníkovy, mlčící do poslední chvíle, se uplatnily v počtu příliš velkém.

Tak vidíme na sklonku dne 22., že neporostlé kupy: kota 153, Croix de la Capognière, kde obránce mohl dobře uplatnit své pěchotní palby, zůstávají v jeho rukou a ztrácí terén tam, kde by obrana vyžadovala více pěchoty, — v lese. „Les omezuje palbu.“ P-I-2, čl. 363.

b) Dni následující 23., 24., 26., 27. října (3.—7. útočný podnik) byly charakterisovány snahou útočnickovou proniknout čarou, kterou jsme nazvali krajní mezi soustředěného úsilí obráncova (čára B podle náčrtku), zvláště v pásmu útoku praporů, postupně útočícím na kotu 153.

Útoky na kotu 153, prováděné s počátku silami nesoustředěnými, byly zakončeny podle našeho pořadí 7. útokem, který měl všechny znaky dokonale připraveného podniku, provedeného soustředěnými palebnými prostředky v pásmu širokém, jak je terén dovozoval.

Za tohoto útoku měl útočník naprostou převahu prostředků. Uvážíme-li, vzhledem k hloubce cíle, šířku pásma útoku 1500 m příliš nepřesahující, a že co do hloubky terén poskytoval obránci nejvýše dvě obranná pásma, z nichž čelní bylo prorváno jednak údolím ř. Fournelle, jednak lesem Petit Ban, kudy pronikl II./22. prapor, délka obranných pásem celkem byla asi 2500—3000 m. Hodnotu umlčovacích palebných prostředků, použitých při 7. útoku, můžeme stanovit na 7200 m, počítáme-li pro 6 pěších rot 1200 m, pro 3 kulometné rotu 1200 m, pro 8 dělostřeleckých oddílů 4800 m, aniž bereme v počet doprovodné zbraně pěchoty.

Ať jakkoli tento náš výpočet, konečně často při cvičeních používaný, postrádá přesnosti, ukazuje naprostou, při nejmenším trojnásobnou převahu palebných prostředků útočnickových. Všimněme si však, že tato převaha je hlavně vyjádřena dělostřelectvem a těžkými zbraněmi pěchoty.

A přece se útok ztroskotal.

Jak vysvětlit, že útok, přes naprostou převahu materiální, neměl úspěchu?

Neuvažují mravní stav útočníků: dosáhla-li pěchota prosakováním, když již nemohla využít podpory palbou těžkých kulometů a dělostřelectva, částečně a dočasně cíle a měla-li i jiné úspěchy (zajatce), byla její morálka, přes předchozí neúspěchy, zcela na výši.

Úvahy a poznatky:

1. Mnoho dá tušit všeobecný operační rozkaz divisní pěchoty 134 ze dne 25. října 1918, čís. 77, čl. XI. „Zprávy o nepříteli“, na jehož základě byl podniknut náš útočný podnik, v pořadí sedmý:

„Nepřátelská pěchota je vyzbrojena množstvím těžkých i lehkých kulometů, které za přípravy musí být zničeny. Prapory prvního sledu musí

odkrýt tyto zbraně nejen v pásmu útoku, ale i v bocích. To provedou ihned, nejpozději do zítřka poledne... Za útoku 24. října byla zjištěna 2 kulometná hnízda, a to...“

Týž rozkaz v čl. IV. předvídá ničivou palbu jen na 4 cíle, z nichž 3 na kotě 153, 1 na severním svahu koty 163.

Není to příliš málo zjištěných odporů v pásmu útoku I./22. praporu před posledním útokem po tolika neúspěšných pokusech? Jaký to nepatrný zpravodajský výsledek po tolika útocích!

V tom, zdá se, tkví příčina a kořen neúspěchu útoků a také tohoto posledního útoku, že útočící prapory nemohly spolehlivě označit kulometry, které překážely jejich postupu, aby byly zničeny dělostřelectvem. Nebyl snad útok provedený 26. října v 16 h. I./22. praporem bez podpory dělostřelectva pokusem zjistit něco víc o kulometech protivnickových bojovým průzkumem a tak vyhovět veliteli divisi pěchoty, který žádá označení cílů? Tento útok — podle našeho pořadí šestý — zdá se tak málo pocho-pitelný a historik pro něj udává tak málo důvodů, že se toto vysvětlení zdá poněkud přípustným.

Nevíme, do jaké míry velitelé praporů prvního sledu, I./22. praporu zejména, vyhověli rozkazu velitele divisi pěchoty, ale již při vyrazení útoku se ukázalo, že kulometry zničeny nebyly.

Zdá se, že pokrytost terénu znemožnila označování cílů pěchotou dělostřelectvu:

„Terén přerývaný a pokrytý znesnadňuje pozorování a spojení a ztěžuje součinnost zbraní.“ P-I-2, čl. 127.

2. Nevíme, jak se choval obránce, aby úspěšně odrazil tak mnohonásobné útoky. Můžeme však uvážit některé zásady obrany, tak, jak se o nich dovídáme z odborné literatury německé, že to je dnes doporučováno, co ve válce mělo plný úspěch.

Tak na př.:

úzkostlivé zastírání opevnění i palebných zdrojů před leteckým i pozemním pozorováním,

nezastřená nebo špatně zastřená opevnění přitahují nepřátelskou palbu a více škodí než prospívají,

klamně zákopy mohou předstírat silnější opevnění a tříští palbu útoč-níkovu,

záměnná postavení nejen pro těžké, ale i lehké kulometry,

mlčící kulometry nejen těžké, ale i lehké.

Terén v našem případě poskytuje v nadbytku obránci všechny možnosti, aby uplatnil tyto zásady. Vhodným využitím terénu vytvořil pohyblivý sled pozorováním a ničivou palbou nezachytitelných zbraní, které byly vždy na místě, jakmile palebná přehrada přešla, aby zastavily postupující pěchotu útočnickovu. Protiútoky činily jeho obranu dokonale pružnou.

3. Dal by se předpokládat úspěch útoků, kdyby bylo použito tanků? Učinme tento předpoklad, abychom uvážili všechny prostředky, zajišťující útočnickovi převahu materiální.

Již zřejmý pohled na mapu nás poučí, že by si obránce ani nemohl zvolit výhodnější obranné postavení, které by ho zajišťovalo před útokem s tanky, než výšiny na pravém břehu ř. Aisne východně od Vouziers, ať by je vedl po úpatí těchto výšin s jejich dalekým výhledem, s velmi dobrým

předpolím pro uplatnění pěchotních paleb a s vodní překážkou řeky Aisne, anebo, jak tomu je v našem případě, na těchto výšinách samých s jejich přerývaným a pokrytým terénem, který tak rozrušoval spojení mezi zbraněmi, že znehodnotil zcela podporu těžkých zbraní pěchoty a zvláště dělostřelectva.

Nemůžeme ovšem zcela spolehlivě tvrdit, že by se útok s tanky v našem případě nepodařil, ale musíme uvážit, že terén v pásmu útoku praporů zasazených proti kotě 153 a praporů sousedních nebyl příznivý ani zasazení tanků na široké frontě, ani jim neposkytoval nutné ochrany před protitankovými zbraněmi, ani nedával možnosti přesně označit cíle.

Terén znehodnocoval materiální převahu vyjádřenou ať dělostřelectvem anebo tanky.

4. Protože terén byl nepříznivý součinnosti zbraní, byla přenesena tíha boje na pěší družstva. Útok praporů zasazených proti kotě 153 se stal bojem pěchoty.

To si musíme uvědomit, jsme-li na rozpacích, zjišťujeme-li řadu pokusů vzít kotu 153 pěchotou samou anebo vzít ji bez soustředěného palebného úsili všech zbraní. Ve skutečnosti „prosakování“ pěších družstev, postup pěchoty pomocí vlastní palby, byl při útocích na kotu 153 jediný způsob boje, který měl úspěch, byť částečný a dočasný, způsob boje, který byl jistě správně vytyčen a doporučen rozkazem velitelství divisní pěchoty 134 (čj. 383 op. ze dne 23. října 1918).

„Generál, velitel divisní pěchoty upozorňuje velitele 22. čs. pluku na tyto dvě okolnosti:

1) Naprostá nutnost vzít severní a východní svahy koty 153 v nejkratší době. Využít za tím účelem obchvatu, stálého *prosakování*, zvláště *za noci*.

2) Posunovat vpřed bez zastávky (útok do boků a ne čelní) levý prapor (II./23.) a levé křídlo pravého praporu (III./22.) ve styku po obou březích říčky Fournelle, ve směru na mlýn Landèves tak, aby byly ze severu přesaženy odpory na kotě 153, a tím se jich zmocnit.

Tedy ještě: *manévrovat, prosakovat a zmocnit se odporů ze severu.*“

Takovým způsobem byl proveden i útok 26. (útočný podnik podle našeho pořadí šestý), kdy byl učiněn opětý pokus proniknout vpřed *prosakováním*, bez předchozího zajištění převahy palby.

Ať se nám zdá jakkoli divným tento způsob boje dnes, kdy nemůžeme věřit v možnost pohybu vpřed za útoku, aniž je dříve získána převaha palbou, při posledním mohutném útoku 27. října (7.), byla to opět činnost pěších družstev *prosakováním za noci*, jež byla korunována úspěchem, třeba částečným.

Útočnickova materiální převaha byla vyjádřena předně a velkou větší dělostřeleckými oddíly, potom doprovodnými zbraněmi pěchoty a konečně pěšími rotami. Dovedili jsme, že podpora dělostřelectva byla znehodnocena terénem, můžeme se dohadovat, že podpora těžkých zbraní pěchoty z týchž důvodů byla omezena a pěchota, na niž, povahou věci, ležela tíže boje, byla málo početná. Zdá se, že 6 pěších rot, z nich 2 v druhém sledu (I./22. prapor útočil dvěma rotami v prvním sledu) na úsek více než 1500 m bylo málo a že na hlavním směru útoku v prostoru koty 153, kde některé části palebného sledu I./22. praporu vnikly do zákopů, obránce byl v sku-

tečné převaze. Na tomto směru se mohl obránce setkat nejvýše s 2 pěšími rotami prvního sledu I./22. praporu.

Došli-li jsme toho názoru, že vlivem terénu převaha útočnickova při pokusech o vzetí koty 153 měla být spíše vyjádřena větším množstvím použité pěchoty než prostředky materiálními, mohli bychom uvážit ještě jeden způsob boje: noční útok.

C. Poučení:

1. Při studiu útoku na kotu 153 v říjnu 1918 východně od Vouziers, provedených československými vojsky tak, jak nám je historik podává, jsme v rozpacích nad mnohými věcmi, ale terén nám podává vysvětlení, neboť

„terén má podstatný vliv na všechnu bojovou činnost pěchoty.“ (P-I-2, čl. 126.)

2. „Ať podpora pěchoty dělostřelectvem, tanky a letectvem jest jakkoli mohutná, nemůže vždy úplně odstranit všechny odpory. Nadto jsou prostory, do kterých jiné zbraně, zejména dělostřelectvo, nemůže současně střelit, buď z důvodů bezpečnostních, anebo pro útvar terénu. V těchto prostorech je na pěchotě, aby bojovala vlastními zbraněmi a zdolala odpory, které přímo zabraňují jejímu postupu.“ (Franc. Cvičební řád pro pěchotu, II. část, čl. 15.)

3. Převaha materiální neznamená vždy převahu palbou.

IV.

Kota 153 nebyla vzata. V bojích v tomto prostoru byla odčerpána záložní divise obráncova z prostoru Quatre Champs, snad právě ta, která mohla zamezit úspěch útočníků na jiném místě: již tím splnili v říjnu 1918 i před kotou 153 českoslovenští střelci svůj úkol.

Major pěchoty Ing. Jan Valníček:

O objektivní výzkum střelce z pušky.

Doba psychotechnických výzkumů, kdy vlastnosti adeptů mnohých zaměstnání zvláštního druhu jsou pečlivě zkoušeny, přichází poněkud s aparaturou, pomocí níž lze určit schopnosti střelce, i chyby, jichž se dopouští při střelbě.

Armády užívají doposud většinou pomocných přístrojů tak, jak se objevily před desítkami let a které dovolují jen statické přezkoušení přesnosti zamíření a celkovou strukturu zamíření jednotlivce, nebo dovolují jen kontrolovat, a to zase jen staticky, stupeň výcviku v zamíření. Není doposud přístroje, který by zavedl do celého problému složku dynamickou, t. j. který by zapisoval, jaké křivky opisuje ústí hlavně střelce v časových okamžicích před spouštěním a v okamžiku výstřelu; rovněž tak nemáme přístroje, který by zapisoval, kdy a jak střelec zatažil dech, a který by zapsal celou mechaniku spouštění, ač víme, jak na oboujím nesmírně záleží. Téměř nikdo nemůže kvantitativně vyjádřit, jak působí oční ametropie na přesnost střelby a jak působí nervosa a únava střelce.

Zvykli jsme ve světové válce příliš nahrazovat kvalitu střelby její kvantitou — důkaz viz lehké kulometry a automatické pušky — a myslím,